

än statens bidrag i och för sig må anses, de likväl blifva obetydliga i förhållande till de uppoffringar, almogen för dylika anläggningar måste vidkännas.

Likväl har understödet af Kronan för väganläggningar inom de sednaste åren betydligt tilltagit, såsom man kan finna deraf, att för de ännu under arbete varande vägarne med ringa undantag åtnjutits ett sådant understöd. Till hvilket belopp detta uppgår, både i sig sjelf och jemfördt med almogens eget arbete på samma anläggningar, derom äro vi icke i tillfälle att lemna någon upplysning. Också torde almogens bidrag endast högst ungefärligen kunna beräknas.

10

Förhållandet i öfrigt är följande: Från början af år 1833 till Oktober 1845 voro i länet nya vägar fulländade till en sammanräknad längd af 405 1/2 verst; dylika under byggnad 398 verst. Af de fulländade hade endast 20 verst blifvit väglagda uteslutande på stadens bekostnad, samt 102 med något understöd af staten. På de under byggnad varande vägarne var en sträcka af 206 1/2 verst i fullfärdigt skick, och 191 1/2 verst återstodo således vid nämnda tid att fullända. Af samma färdiga vägsträcka hade staten påkostat 102 1/2 verst, samt för 62 1/2 bidrag åtnjutits af statens medel, d. v. s. något mer än hälften blifvit utförd på Kronans bekostnad, och 2/3 af återstoden med dess understöd.

20

Utom dessa väganläggningar hafva under samma tid broar af sten blifvit uppförda till en sträcka af 1 528 alnar.

Vid dessa uppgifter kunde man ännu fästa den anmärkning, att de ökade statsanslagen och befolkningens i förhållande till de förutgående åren ringa deltagande i väganläggningar på sednaste tid vittnar om aftatagande i välstånd. Till stor del träffar också denna anmärkning sanna förhållandet. Men orsaken till det angifna förhållandet torde äfven få sökas i sjelfva den större frikostigheten från statens sida. Ty almogen finner det naturligtvis förmonligare att arbeta för betalning än att utan omedelbar ersättning påkosta sina dagsverken.

30

Det är ingalunda vår mening, att en sålunda använd frikostighet från statens sida vore öfverflödig eller menlig. Anförda förhållande kan dock tjena till bevis, hvilket inflytande ett af behofvet icke tillräckligt påkalladt understöd från statens sida i många andra fall måste medföra. Men nya kommunikationers öppnande bereda en så stor och varaktig nytta, att föga på något annat sätt statsanslag kunna till gagn för landets odling nyttigare användas. Och glädjande är det, att i denna så litet odlade och obanade landsort så betydliga nya vägledningar inom så kort tid tillkommit. Ty en vägsträcka af mer än 60 mil, hvilken i mångfaldiga riktningar genomskär ödemarkerna, är ett nog anseeligt steg framåt för landets odling. Åran af den företagsenhet och drift, detta röjer, tillkommer väl i första rummet länestyrelsen; och det synes säkert, att hvarje länestyrelse genom att föranleda och förståndigt leda dylika företag reser sig en varaktig minnesvärd af sin verksamhet.

40

27 TILL DEN LÄRDE STATSEKONOMEN B. B.¹

Saima n:o 51 18. XII 1845

50

M. H. – Ni behagar räkna »smågräl» bland Saimas svaghetsynder. Det kommer M. H. deraf, att hon anträffat så mycken »småaktighet» och »småsinne.» Beklagligtvis är äfven M. H:s skrifvelse häraf full. Ty

¹ I H:fors Tidningar N:o 96.

M. H. bevisar intet, vederlägger intet, talar icke för eller mot någon sak, utan utgjuter blott en småaktig harm deröfver, att Saimas utgifvare vågat yttra några ord i åtskilliga allmänna ekonomiska frågor, medan det egentligen är M. H., som besitter vetande i national-ekonomi och landets ekonomiska lagfarenhet.

Att M. H:s skrifvelse är småsinnad, rör person icke sak, det bevises till öfverflöd deraf, att M. H. behagar loforda Saimas utgifvares förmåga som filosof – en sak, hvilken aldeles icke hörer till saken, och hvaröfver M. H. dessutom visar sig oförmögen att döma – samt att M. H. gör den Insändare i Saima, hvars skildringar råkat misshaga, hans vordna och närvarande ärliga näringsfång till en förebråelse.

Sådant M. H. är småsinne. Låt vara, att M. H. möjligen skulle haft ett finger med i »Förslaget till Ny Skogsordning;» detta höga värf gör dock icke småsinnet till storsinhet. Det är tvärtom ett ytterligt steg åt det lilla, att M. H. lemnar komiteens för Förslaget sak helt och hållet derhän, lemnar landets skogar åt sitt öde och blott ombesörjer sin påfogelstjerts behöriga utbredande.

Bland många ting har M. H. glömt en för vår tid serdeles viktig omständighet. Tiden föraktar nemligen den ofruktbara lärdomen. Det anses numera för likgiltigt, om M. H. låter böckerna kvarstå i boklådan eller flyttar dem i egen bokhylla eller till och med i eget hufvud – ifall deras innehåll i all händelse blir en för lifvet, för allmänna samhällslefnaden och bildningen gömd skatt. Till den förteckning på Saimautgifvarens boksynthet, M. H. ansett nödigt meddela allmänheten, hade väl sanningsenligt åtskilligt kunnat tilläggas. Men så likgiltigt detta för allmänheten är, så likgiltigt är för densamma äfven M. H:s stora lärdom. Utan att mycket misstaga sig kunde äfven Saima förtro allmänheten, att M. H:s nationalekonomiska lärdom befinner sig på M. H:s bokhylla. Men dylika förtroenden äro, såsom sagdt, samma allmänhet fullkomligen likgiltiga. Tillochmed er värda person M. H. är samma allmänhet likgiltig. Det är icke den, som gerna ses i en tidnings spalter; utan det är ett sannt, upplysande och väckande ord i sak allmänheten äskar. Att uttala detta, dertill har M. H. visat sig oförmögen. M. H:s anspråk äro derföre löjliga. Deras löjlighet ökas af M. H:s ringa kännedom om den tid, hvari M. H. lefver. Ty låt oss antaga, att M. H. kunde säga: »Jag är Professorn i Nationalekonomin sjelf; hvarföre upphäfver sig då någon annan, som hvarken eger examensvittnesbörd eller de böcker, hvilka finnas på min bokhylla, till domare i min vetenskap?» låt oss antaga, att M. H. kunde säga detta – och det är dock det högsta M. H. möjligen säga kan – så skulle detta tal endast väcka allmänhetens åtlöje. Man skulle le åt den inbilskhet, som anser sanningen i hvarje sak behöfva stöd af examensbetyg; ja man kunde anse det vara inskränktheten nära, då M. H. säger: »Tig du; jag ensam kunde hafva rättighet att i saken tala, men – äfven jag tiger.» M. H. har sålunda sagt för litet, för att styrka sin insigt, men för mycket, för att kunna dölja sin inbilskhet.

M. H:s skrifvelse är så full af utflygter, att det vore alltför pappersödande söka bevisa den ringa aktning för sakens vikt, den stora för M. H:s egen, de flesta af dessa skärningar förråda. Ifrån Rivarols citerade ord till Peels och Pitts finansplaner vittnar allt om ett charlataneri, som genom att samla några fraser från bokhyllan tror sig kunna förblinda läsaren och betaga honom mod att granska de anbragta flosklernas halt. Må vi likväl härmed göra ett försök.

Hr. B. B. anförer såsom ett synnerligt bevis på Saimas ringa insigt i nationalekonomin vårt yttrande: »Lagstiftningen bör ej gifva sig ut, att

omedelbart sörja för kommande släkten, ty då finnes ingen regel för dess skapelser, utan hvarje godtycklig fantasi kan då angifva någon synpunkt, hvilken den bör betrakta såsom vis omtanke för framtiden.»

H. B. B. menar nu, att alla tiders utmärkta lagstiftare just stiftat lagar för framtiden; och Tit. B. B. vill naturligtvis sjelf göra sammale-des. Han säger svassande: »Tänk på mythen om Janus: Janus med dubbelansigtet: det ena bakåt (!) det andra framåt (!): det ena skådande mot det förflutna, det andra mot det kommande: nutiden hade intet ansigte: på den blickade intet. Och så är det. Ho kan säga hvad nutiden är? Hastigare än tanken (!!)

10

går den förbi. Endast den förflutna och kommande är verklighet.» Den lärdom måste verkligen vara fattig på minnesvetande, eller på tid att uppsöka någon sällsyntare lärdomsspån, som icke har något bättre att komma med än den utslitna, föga sinnrika Janushistorien. Man måste vidare vara en skral kommentator, då man till den intet annat har att anmärka, än att Jani ena ansigte »ser bakåt,» det andra »framåt.» Och då man dertill fogar den platta reflexionen; »nutiden hade intet ansigte, på den blickade intet,» så bevisar man utförligen, att man intet känner om den myth, man med sådan emfas åberopar, icke heller är i stånd att uppfatta den enklaste fantasibild för nutidens förhållande till forntid och framtid. Framställer man den gåtan att lösas af en bonddreng med vanligt förstånd, så finner han säkert, att det är nutiden sjelf, som med ena ansigtet skådar mot forntiden, med det andra mot framtiden. Hvem annan skall då skåda på nutiden än denna tid sjelf? – Men sig sjelf kan den endast se i en spegel. – Så afbildades sanningen, verkligheten. Huru lärer då Janusmythen, att »endast den förflutna och kommande tiden är verklighet?»

20

Vår lärde statsekonom förmåler bland annat, att celebriteter gerna vilja synas vara, hvad de icke äro. Nu vill också denne statsekonom icke mer vara blott en lärd statsekonom utan filosof och poët. Han drifver i denna dubbla egenskap den befängda satsen, att icke det närvarande utan forntid och framtid äro verklighet.

30

Att det enkla bonddförståndet klarligen finner, huru både forntid och framtid endast då äro verkliga, när hvardera är nutid, d. ä. att hvarje tids verklighet är förfluten med sjelfva tiden, och att den tid, som ännu icke är, endast tillhör möjlighetens område – detta aktar en så hög lärdom säkert för ringa. Men om vi vända oss till statsekonomin, frågande: anser Hr B. B. att »skrålagarne,» att de »rättsförhållanden i vårt lagsystem,» som stå i sammanhang med jordafsöndringen, att »den lagstiftning, som dominerar skogshushållning och sågrörelse,» att »de juridiska servituterna,» att »Peel's inkomsttaxa» – att alla dessa lagar äro verkliga före eller efter den tid, på hvilken de gälla, hvilken för dem är den närvarande? – Och om Hr. B. B. nödvändigt vill vara en smula filosof, hvori anser han den förflutna tidens verklighet numera bestå, om icke i nutidens medvetande? Och hvar finnes framtidens frö, den enda verklighet denna eger, om icke i samma nutid? – Eller egde icke den förflutna tiden, skall icke framtiden ega sin sjelfständiga verklighet, då den sjelf såsom en nutid i sig innesluter en forntid och framtid? – Ingen torde tveka, att så är, att hvarje nutid i sig innesluter all verklighet. Och om den »hastigare än tanken går förbi,» så delar den detta öde med all tid; endast att den framför den tid, som »gått» och »skall gå» förbi, har det företräde att »gå» förbi, att röras, utveckla sig, ega lif, verklighet.

40

50

Nu är det icke för denna närvarande tid den lärde Herrn vill stifta lagar utan för framtiden? Man kunde väl fråga honom: hvarföre då

icke äfven för forntiden? »Tänk på mythen om Janus: Janus med dubbelansigtet; det ena bakåt, det andra framåt» o. s. v. Ja tänk lärde Hr B. B. på dessa och alla öfriga kolon i den svassande perioden.

Sunda förståndet säger åter här, att lagar, stiftade för en tid, den ännu ingen sett, måste hlifva godtyckets infall, att lagar, som i dag uttala, hvad rätt är, bestämma lika litet öfver rättsförhållanden tvåtusen år härefter som öfver dylika vid Christi födelses tid. Men detta gäller endast för de olärde, och Hr. B. B., han är en lärd man. Som lärd kunde dock Hr B. B. besinna, om hvad som är rätt 1845, äfven är det 10 1945 och följande sekel. Mensklig bildning och nationers sed påstås ju af de lärda vara stadde i jern utveckling, och med skäl anse de lagen rättast följa samma utveckling åt. Han är också en lärd statsekonom, som vet, att »insigt, djup, omfattande, genomträngande insigt är det oestergifliga vilkoret för allt ordande af värde i praktiska ämnen» (i teoretiska ämnen torde den icke behövas?), och han borde då kanske låta den, som utfärdar ekonomiska lagstadganden, ega någon erfarenhet om dagens behof och intressen: ty forntidens kan en sådan man känna blott af strödda berättelser, framtidens endast af ännu osäkrare gissningar. Derföre brukas det verkligen, att man låter alla de intressen 20 uttala sig, hvilka ett föreslaget lagstadgande angår, att man vänder sig till män, erfarna i de yrken, hvilkas bedrivande af lagen skall ordnas, förtrogne med alla dessa yrkens behofver, tillgångar och utvägar; men man vet icke, att det aktats nödigt dervid tänka på de förflutna eller kommande generationers intressen i motsats mot det nu lefvande slägtets.

Också förefaller det högst sannolikt, att om lagen verkligen är ett uttryck af nutidens bästa medvetande, sörjer för dess sanna intresse, så är äfven forntid och framtid dermed bäst betjenad. Forntiden kan dervid icke hafva annan fördel, än den att se det lemnade arvet väl 30 förvaltadt. Och detta sker, om den nu förvaltande arftagaren använder detsamma till sin sanna nytta. Likaså har framtiden af detsamma bästa gagn, om det så förvaltas, att det för hvarje stund bringar högsta möjliga vinst. Sörjer hvarje ny generation, hvarje nutid, för att så sker, så är förvaltningen för alla tider så väl ombesörjd, som den någonsin kan blifva det.

Och härtill kommer ännu vid fråga om nationalförmögenheten den vigtiga omständighet, att hvarje föräldrapar säkert med större ömhet och omsorg vårda om sina barns framtid, än någonsin M. H., vore han än lika ömsint som lärd, kan vårda om hela denna barnaskara.

För sin del har Saima ännu en sak att påminna vid M. H:s väldiga anlopp. Hennes ord lyda nemligen: »Lagstiftningen bör ej gifva sig ut att omedelbart sörja för kommande släkten» o. s. v.

Hr. B. B. synes akta ord ringa och slöser sjelf oerhördt med prålände, intetsägande floskler. Men då han tadar andras ord, borde han öfva ett ädelmod, värdigt en så öfverlägsen man, och nådigt se till de ord, han tadar. En sådan nådig blick hade det understrukna ordet »icke omedelbart» kunnat förtjena. Ty det antyder nogsam, hvad vi nyss ofvan utvecklat, att lagstiftaren endast medelbart, genom att uttala 50 samtidens medvetande om rätt och orätt, genom att främja dess sanna intressen, kan verka gagneligt för framtiden. Spekulerar han deremot på, hvad framtiden kan anse för rätt, hvilka intressen denna möjligen kan hafva, så hängifver han sig åt toma fantasier och gagnar hvarken samtid eller framtid.

Ett dylikt förakt för våra ord har den lärde Herrn äfven på ett annat ställe behagat visa. Det heter nemligen i Saima angående sågarnes

beskattning: »må man beskatta sågarne efter egarens uppgift öfver tillverkningens belopp, och detta kontrolleras så godt sig göra låter.» Den sednare delen af meningen har nu Hr B. B. behagat förbise. Han tager saken, såsom skulle vi talat mot all kontrol. Kanske har det skett endast för att få citera Peel och Pitt. Ty eljest hade väl dessa auktoriteter varit förlorade för Finlands sågrörelse.

Endast sig till nöje föreger också Hr B. B., att Saima icke hade sig bekant kronobondes rättighet att lösa sitt hemman till skatte. Saimas läsare veta, att i hennes spalter denna sak flerfaldiga gånger varit omtalad, och att lättnad vid sjelfva proceduren upprepadt blifvit förordad. 10

Skulle vi här vederlägga allt det origtiga, Hr B. B:s uppsats i öfrigt innehåller, så skulle vi alltför mycket uttrötta läsarens tålmod. Hvar och en, som känner Förslaget till Ny Skogsordning vet t. ex., att detta icke tillåter egare af kronohemman afyttra någon skog, om icke efter verkställd syn och med Guvernörsembetets särskilda tillstånd. Den lärda Herrns påstående i denna del är således falskt. Likaså är pratet om kronohemmans skatteköpande toma ord, så länge Hr B. B. icke gittar uppvisa någon inkomstkälla, hvarur egaren till dylika lättare kunde hemta den för skatteköpet nödiga summan än genom stockförsäljning. Löjligt är det, då den lärda Herrn förmenar, att skogsbristen verkar strängt klimat för Lappar och Samojejer. Allmäneligen anser man eljest, att klimatet i polariänderna vållar bristen på skog. Också är det allmän erfarenhet att skogarnes uthuggande mildrar klimatet och afvänder nattfroster. Isynnerhet kan en sådan klimatets mildring motses, då skogarnes uthuggande tillika bereder medel att verkställa nyodlingar. Ingen vextgeograf åtminstone lär anse det påstående falskt, att klimatet i ett odladt land är mildare än i ett skogbevuxet. 20

Det enda oss hittils bekanta faktiska misstag, vår uppsats om sågrörelsen innehåller, är uppgiften, att högsta antal stock, en såg nu eger rättighet afverka, vore 5 000 st.; men detta misstag har mannen med djup, omfattande, genomträngande insigt icke förmått rätta. Verkliga förhållandet är, att en såg kan få afverka ända till 10 000 stock, men att flera icke blifvit skattlagda till högre antal än 5 000, några ännu derunder. Hade den lärde Herrn visat kännedom om detta förhållande, hade man hos honom möjligen anat andra insigter än de, som för tillfället tagas ned från bokhyllan. Arten af, hvad han deremot nu yttrat, torde vi tillräckligen hafva uppdagat; och kan Hr B. B. numera i ro betänka, om stor lärdom har något värde, der den användes endast för att åstadkomma stora ord utan någon båtnad för sak. 30 40

Den benägne läsaren inser väl, hvad Hr B. B. från sin höga ståndpunkt icke förmått fatta, att Red. nödgats behandla stats-ekonomiska frågor, för att i bladets spalter ega några ämnen af allmänt intresse, som röra fosterlandet, att således motivet härtill varit hvarken inbilskhet eller retad harm. Hr B. B:s bevisning, att hvarken Smith eller Mac Cullock skrifer i bladet, är i all händelse löjlig. Den insigt uti ifrågavarande ämnen, huru ringa den än vara må, som vårt blads artiklar röjt, torde likväl på den inhemska Tidningslitteraturens närvarande ståndpunkt ega något värde, och vi våga i egen sak förmoda, att dessa artiklar vittna om mera eftertanke, än den vår lärde motståndare kunnat ådagalägga. Må han framdeles använda sin lärdom bättre, d. ä. till båtnad för saken, och icke lemna oss okunniga Tidningskrifvare förtjensten att dock ensamma hafva visat god vilja. Denna sin goda vilja skall Red. bevisa genom att ännu en gång till ämnet 50

återkomma, och Hr B. B. skall då uppbära, hvad han kan anse sig ytterligare hafva att fordra.

28 SAIMAS TANKAR OM ÅR 1845.

Saima n:o 52 24. XII 1845

10 Om dessa tankar råka hufvudsakligen blifva Saimas tankar om sig sjelf, så har den saken sin goda grund deri, att hon ett helt långt år burit årtalet 1845 på ännu.

En Insändare har längre fram i detta blad med vackra ord sagt, hvad en Tidning i vårt land borde vara. Han har också erkänt något godt om en del af landets Tidningspress och dervid yttrat välmenande ord, af hvilka Saima icke är blygsam nog att icke taga något åt sig. Men då hon ser tillbaka på 1845, så finner hon, huru litet i hennes spalter vittnar om en Redaktion, som skulle betänkt »sitt höga kall att tala till hela nationen.» Till dess ursäkt må henne tillåtas anföra, att äfven det högsta kall, då det alldagligen utöfvas, blir en dagens tunga, hvilken 20 bäres så godt man kan, icke så godt man vill. Mången torde också såsom den ifrågavarande Insändaren, hvars varma håg, sunda tänkesätt och dugliga framställniag af desamma Saima i öfrigt gör all rättvisa, också icke hafva betänkt, att en tidningsredaktör i vårt land nödgas säga hvad han kan, icke hvad han vill; hvilken omständighet betydligt måste nedsätta hans åsigt af det kallet på samma gång som hans förmåga att motsvara dess fordringar. Det är i sanning beklagligt, att en ursäkt af detta slag skall få gälla. Ty den ursäktar nästan all lumpenhet. Saima har derföre också i det längsta sökt bestrida dess giltighet, Men vid en återblick på år 1845 nödgas hon erkänna, att om 30 årets tidningslitteratur »vaggat till sömns fosterlandets och mensklighetens intressen.» så har sådant knappt annorlunda kunnat undvikas än derigenom, att landets Tidningar sjelfve skulle begifvit sig till hvila. Och Saimas oförgrifliga åsigt är att om något ännu förmår hålla dem vid lif, så är det deras egen och allmänhetens förhoppning på ett blidare år än 1845, hvilket hvarje tidningsredaktion, som velat något godt verka, i sin kalender skall beledsaga med ett förbittradt »preat.»

Hvad detta års efterträdare kan bringa är osäkert, ehuru dock några tecken bådat gladare förhållanden för Tidningspressen. Säkert är dock, att den periodiska pressen intet kan medverka till Finska folkets 40 »utveckling och arbete på sin förädling.» så länge de förnämsta institutioner för folkets bildning, Universitetet och Kyrkan, icke äro föremål för den offentliga diskussionen, ja knappt nog omnämnas. Sådant har under årets sednaste 3/4 delar förhållandet varit med Universitetet. Sådant är det äfven med »det religiösa intresset» inom fosterlandet, om hvilket vår Insändare med så mycken värma talar.

Predikningar kunna väl hållas efter föreskrifven norm, men ingen diskussion kan uppstå, intet »utbyte af ideer och insigter» existera. Och detta tänker Saima om året 1845.

150 I det ringa henne ännu kan återstå att tänka och anföra år 1846, utbeder hon sig sina Läsares välvilliga öfverseende.